

Bây giờ, cả lớp mình sẽ
cùng nhau đi tìm hiểu về
một cảnh đẹp ở nước ta, đó
là Đèo Ngang nhé!

Đèo Ngang thuộc dãy núi Hoàng Sơn,
phân cách địa giới 2 tỉnh Hà Tĩnh và Quảng Bình

Qua đèo ngang

- Bà Huyện Thanh Quan -

Tìm hiểu chung

1. Đọc

Qua đèo Ngang

Bước tới đèo Ngang bóng xế tà,
Cỏ cây chen đá, lá chen hoa.
Lom khom dưới núi tiêu vài chú,
Lác đác bên sông rợ mấy nhà.
Nhớ nước, đau lòng con cuộc cuộc,
Thương nhà, mỗi miệng cái da da.
Dừng chân đứng lại: trời, non, nước,
Một mảnh tình riêng, ta với ta.

2. Chú thích

Đọc chú thích về Bà Huyện Thanh Quan (SGK, tr102) kết hợp với thông tin sưu tầm được, em hãy hoàn thiện phiếu sau:

**Tác
giả**

BÀ HUYỆN THANH QUAN

- ❖ Quê quán:
- ❖ Cuộc đời:
- ❖ Sự nghiệp:
- ❖ Phong cách sáng tác:

Tác giả

BÀ HUYỆN THANH QUAN

- ❖ **Tên thật:** Nguyễn Thị Hình, sống ở thế kỉ XIX
- ❖ **Quê quán:** Nghi Tàm (nay thuộc Tây Hồ, Hà Nội)
- ❖ **Cuộc đời:**
 - Lấy chồng là tri huyện Thanh Quan (nay thuộc Thái Bình) nên được gọi là bà huyện Thanh Quan
 - Giữ chức Giáo tập trong cung, chuyên dạy lễ nghi, văn chương cho công chúa, phi tần.
- ❖ **Sự nghiệp:** Nữ sĩ tài hoa hiếm có, để lại 6 bài thơ Nôm Đường luật (*Thăng Long thành hoài cổ; Chiều hôm nhớ nhà; Chùa Trấn Bắc; Cảnh chiều hôm; Đèn Trấn Võ; Qua Đèo Ngang*)
- ❖ **Phong cách sáng tác:** Bác học, hoài cổ

T á c
phẩ_m

Hoàn cảnh ra đời:

Thế kỉ XIX, khi bà Huyện Thanh Quan lần đầu xa nhà, xa quê, vào kinh đô Huế nhận chức “cung trung giáo tập”

Thể loại:

Thất ngôn bát cú Đường luật

Đọc văn bản Qua Đèo Ngang, dựa vào đặc điểm của văn bản, em hãy nêu đặc điểm của thể thơ Thất ngôn bát cú Đường luật bằng cách hoàn thiện bảng sau:

**T á c
p h ẩ m**

Đặc điểm của thể thơ Thất ngôn bát cú Đường luật				
Số câu	Số tiếng trong câu	Cách gieo vần	Phép đối	Bố cục

Đặc điểm của thể thơ Thất ngôn bát cú Đường luật

Số câu	Số tiếng trong câu	Cách gieo vần	Phép đối	Bố cục
8 câu trong 1 bài	7 tiếng trong 1 câu	chỉ 1 vần (cuối các câu 1, 2, 4, 6, 8)	Sử dụng ở các cặp câu 3 – 4; 5 – 6	4 phần: Đề - Thực - Luận - Kết

→ Không theo đúng những điều trên bị coi là thất luật.

II

Tìm hiểu chi tiết

Làm việc nhóm

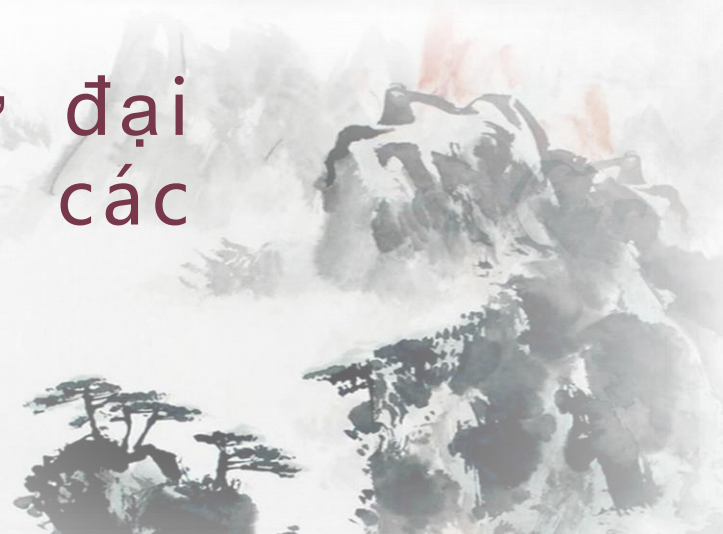
Nội dung thảo luận: Hoàn thiện sơ đồ dưới đây để thấy được cảnh Đèo Ngang và tâm trạng của nhà thơ qua bút pháp tả cảnh ngụ tình

Thời gian thảo luận: 10 phút

Hết giờ thảo luận, các nhóm cử đại diện trình bày trong 3-5 phút, các nhóm còn lại theo dõi, bổ sung.

Cảnh đèo Ngang

Thời gian

.....
gợi cảm xúc
.....
.....
.....
.....

Không gian

*“trời non
nước”*

.....
.....
gợi cảm giác
.....
.....

Cỏ cây, hoa lá

được miêu tả
bằng phép lặp
động từ
gợi lên khung
cảnh thiên
nhiên

Con người

được khắc họa
bằng từ láy
..... và
phép
“tiểu vài chú”
làm nổi bật vẻ
.....

Cuộc sống con người

hiện lên với vẻ
thưa thớt qua từ
láy
và phép
..... *“chợ
mấy nhà”*

Âm thanh

Từ tượng thanh *“quốc quốc”,*
“gia gia” gợi lên tình cảm
..... của nhà thơ
Nhà thơ *nhớ nước* dù không xa
nước vì:

Tâm trạng của nhà thơ khi qua Đèo Ngang:

.....
.....
.....

Cảnh đèo Ngang

Thời gian
bóng xế tà
gợi cảm xúc
buồn man mác

Không gian
“trời non nước”: *mênh mông, hùng vĩ*
gợi cảm giác
cô đơn, nhỏ bé

Cỏ cây, hoa lá
được miêu tả
bằng phép lặp
động từ *chen*
gợi lên khung
cảnh *thiên nhiên hoang sơ, rậm rạp*

Con người
được khắc họa
bằng từ láy
“lom khom” và
phép đảo *“tiều vài chú”* làm
nổi bật vẻ
hoang vu

Cuộc sống con người
hiện lên với vẻ
thưa thớt qua từ
láy *“lác đác”*
và *phép đảo*
“chợ mấy nhà”

Âm thanh
Từ tượng thanh *“quốc quốc”, “gia gia”* gợi lên cảm xúc buồn nhớ, cô đơn của nhà thơ (nghệ thuật tả cảnh ngụ tình). Nhà thơ *nhớ nước* dù không xa nước vì: nhớ về thời Hậu Lê

Tâm trạng của nhà thơ khi qua Đèo Ngang:
Nhớ nước, thương nhà và mang một nỗi buồn thẳm lặng, băng khuâng

Điền từ thích hợp vào chỗ chấm trong câu sau

Cảnh Đèo Ngang là một bức tranh thiên nhiên lúc...*chiều*..., vùnhát ngátthấpđỏ, ánh chốangóc sực sớng.của con người hoang sơ hoang vắng.giácợi.cảm giác.*buồn, vắng lặng*.

Xác định những biện pháp nghệ thuật được sử dụng trong hai câu thơ sau, chú ý những từ được in nghiêng.

Dừng chân đứng lại: *trời, non, nước*
Một mảnh tình riêng, ta với ta

Dừng chân đứng lại: *trời, non, nước* ***Một mảnh tình riêng, ta với ta***

Đôi lập 2 hình ảnh

Trời, non, nước: Không gian mênh mông, vũ trụ hùng vĩ.

Một mảnh tình riêng: Nỗi tâm tư khép kín (con người nhỏ nhoi đơn lẻ).

“Ta với ta”

Đối diện với chính mình.

Các con chữ câu kết đều mang một nỗi niềm đơn chiếc: “một - mảnh - riêng – ta – ta

Tất cả đều cực tả nỗi buồn thâm lặng cô đơn đến tột cùng của người lữ thứ.

III

Tổng kết

Nội dung

- Cảnh đèo Ngang: đẹp, hoang sơ, gợi buồn

- Tâm trạng: Hoài cổ nhớ nước, thương nhà da diết, buồn, cô đơn.

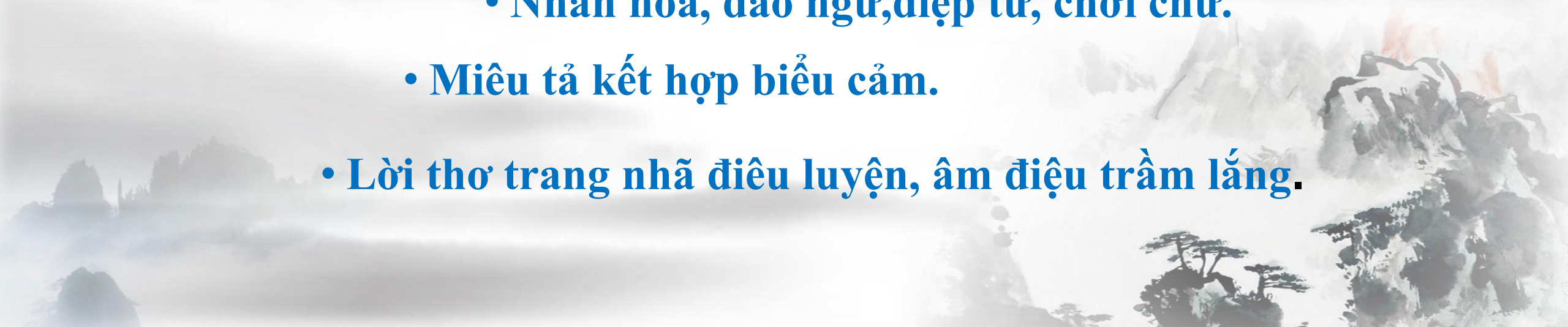
Nghệ thuật

- Tả cảnh ngụ tình đặc sắc.

- Nhân hoá, đảo ngữ, điệp từ, chơi chữ.

- Miêu tả kết hợp biểu cảm.

- Lời thơ trang nhã điêu luyện, âm điệu trầm lắng.

IV

Luyện tập

Tâm trạng của nhà thơ được bộc lộ trực tiếp trong bài thơ là tâm trạng:

Nhớ nước, nhớ không gian lịch sử - văn hóa của 1 thời đại đã qua

Thương nhà, nhớ mái ấm gia đình, quê hương.

Nhớ nước, thương nhà và mang một nỗi buồn thầm lặng, băng khuâng.

Nỗi uất ức, oan khuất khi phải từ bỏ nơi mình yêu quý để đi đến một nơi hoang vu.

Dòng nào sau đây nêu đầy đủ thông tin về biểu hiện của phép đối trong bài?

 “Lom khom...” đối với “lác đác...”

 “Nhớ nước...” đối với “thương nhà...”

 “Lom khom...” đối với “lác đác...”; “Nhớ nước...” đối với “thương nhà...”

 “Nhớ nước...” đối với “thương nhà...”; “Bước tới...” đối với “Dừng chân...”

Biện pháp nghệ thuật chính được sử dụng trong bài là:

Tả cảnh ngụ tình

Đổi lập cảnh và tình

Tả cảnh là chủ yếu

Tả tình là chủ yếu

Vận dụng

Tìm đọc trên Internet một số bài thơ của Bà Huyện
Thanh Quan: *Thăng Long thành hoài cổ; Chiều nhớ
nhà; Chùa Trấn Bắc; Cảnh chiều hôm; Đèn Trấn Võ*
và chép vào vở

Tạm biệt các em!
